

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

АУДИТЫН СЭДЭВ: АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИТХ-ЫН 2025 ОНЫ
НӨХӨН СОНГУУЛЬД ОРОЛЦСОН НАМ, ЭВСЭЛ, БИЕ ДААН НЭР ДЭВШИГЧИЙН
СОНГУУЛИЙН ЗАРДЛЫН ТАЙЛАНГ ХЯНАЖ, ОЛОН НИЙТЭД МЭДЭЭЛЭХ.

АУДИТЫН КОД: СЭА-2025/116-ШТА-НА

Сүхбаатар сум 2025 он

Дарга, тэргүүлэх аудиторын албан үүргийг түр
орлон гүйцэтгэгч: **Б.Батмөнх**
Утас: 70363036 Цахим хаяг: batmunkhb@audit.gov.mn
Ахлах аудитор Т.Болор
Утас: 70362442 Цахим хаяг: bolort@audit.gov.mn
Аудитор Ж.Баясгалан
Утас: 70362442 Цахим хаяг: bayasgalanj@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу: Цахим хуудас: www.open.audit.mn

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОРЫН ТУШААЛ

2025 оны 09 сарын 10 өдөр

Дугаар АМР

Сүхбаатар сум

┌ Аудитын тайлан баталгаажуулах тухай ┐

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.4, 29 дүгээр зүйлийн 29.4 дэх заалт, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2023 оны А/102 дугаар “Эрх шилжүүлэх тухай” тушаалын дөрөвдүгээр хавсралт, 2025 оны Б/227 дугаар тушаалыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нам, эвсэл, нэр дэвшигчийн сонгуулийн зардлын тайланг хянаж, нийтэд мэдээлэх” сэдэвт аудитын тайланг баталгаажуулсугай.
2. Аудитын тайланг Үндэсний аудитын газрын Нийцлийн аудитын газарт хүргүүлсүгэй.
3. Аудитын тайланг open.audit.mn сайтаар нийтэд мэдээлэхийг аудитор (О.Анхбаяр)-т даалгасугай.
4. Аудитын ажлын болон нотлох баримтыг 2025 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн дотор архивын нэгж болгон байгууллагын архивд хүлээлгэн өгөхийг аудитын баг (ахлах аудитор Т.Болор)-т үүрэг болгосугай.
5. Тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг аудитын баг (ахлах аудитор Т.Болор)-т даалгасугай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОРЫН АЛБАН
ҮҮРГИЙГ ТӨР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Б.БАТМӨНХ

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР:

ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
МАН	Монгол Ардын нам
АН	Ардчилсан нам
ХҮН	Хөдөлмөрийн үндэсний нам

АУДИТЫН ЗОРИЛТ, ХАМАРСАН ХҮРЭЭ, АРГА ЗҮЙ

1. Аудитын нэр:

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нам, эвсэл, бие даан нэр дэвшигчийн зардлын тайланг хянаж, олон нийтэд мэдээлэх.

2. Аудит хийх үндэслэл, бүрэн эрх:

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн ИТХ-ын сонгуулийн тухай хуулийн 57 дугаар зүйл, Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газрын 2025 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний дагуу аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нам, эвсэл, бие даан нэр дэвшигчийн зардлын тайланг хянаж, нийтэд мэдээлэх.

3. Аудитын зорилт:

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нам, эвсэл, бие даан нэр дэвшигчийн төвлөрүүлсэн орлого, иргэн, хуулийн этгээдээс өгсөн хандив, сонгуулийн зардлыг хянаж, холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд дүнг танилцуулан, олон нийтэд мэдээлэх.

4. Аудитын хамрах хүрээ:

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нам, эвсэл, бие даан нэр дэвшигчийн зардлын тайланд өгсөн аудитын дүгнэлт, дэлгэрэнгүй тайлан, аудитаар шалгагдсан сонгуулийн зардлын тайлангийн маягтууд, харилцагч банкны дансны хуулга болон бусад шаардлагатай баримтуудыг хамруулсан.

5. Аудитын арга зүй:

Аудитыг гүйцэтгэхэд Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторовын 2024 оны 10 дугаар сарын 01-ний өдрийн А/18 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар баталсан *“Аймаг, сумын ИТХ-ын сонгуульд оролцож байгаа нам, эвсэл, нэр дэвшигч сонгуулийн зардлын тайланг гаргах, зардлын тайланд аудит хийх, хянах, дүнг нийтэд мэдээлэх, танилцуулах журам”-ыг үндэслэн нэр дэвшигчийн өөрийн болон намаас оруулсан хөрөнгө, иргэн, хуулийн этгээдээс авсан хандив, түүний зарцуулалтын тайланг шалгаж, аудит хийсэн хуулийн этгээд, нам, нэр дэвшигчдээс лавлагаа, тодруулга авч бусад шаардлагатай баримт материалд тулгуурлан аудитын горимын дагуу нотлох зүйлсийг цуглуулж, тайланг бэлтгэв.*

6. Үндсэн мэдээлэл:

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд 7 сумын 10 тойрогт МАН, АН, ХҮН-аас 22, бие даан нэр дэвшсэн 4, нийт 26 нэр дэвшигч оролцсон байна. Үүнийг хүснэгтээр харуулбал:

Д/д	Нам болон бие даагч	Нам	Нэр дэвшигчид /тоо/
1	МАН	1	11
2	АН	1	10
3	ХҮН	1	1
4	Бие даан нэр дэвшигч		4
Нийт		3	26

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд оролцон сонгуулийн зардлын тайлангаа ирүүлсэн 26 нэр дэвшигчийн дансанд нийт 8,009.8 мянган төгрөгийн орлого төвлөрч, сонгуулийн үйл ажиллагааны зардалд бүрэн зарцуулж, харилцах данс үлдэгдэлгүй тайлагнагдсан байна.

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд оролцсон 3 нам сонгуулийн зардлын дансанд мөнгөн хандив төвлөрүүлээгүй байна.

Сонгуульд оролцсон 26 нэр дэвшигчийн төвлөрүүлсэн орлогыг задалж харуулбал:

- 20 иргэнээс 5,270.3 мянган төгрөгийн хандив,
- Нэр дэвшигчид өөрсдийн дансанд 2,739.8 мянган төгрөгийн орлогыг тус тус төвлөрүүлсэн байна.

Нэр дэвшигчид нь Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторын 2024 оны 6 дугаар сарын 28-ны өдрийн А/11 дүгээр тушаалаар баталж, нийтэд мэдээлсэн "Аймаг, сумын ИТХ-ын сонгуулийн тойрогт нам, нэр дэвшигчийн зарцуулах зардлын дээд хэмжээ"-г баримталсан байна.

7. Сонгуулийн зардлын дансны орлого, зардал

Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн ИТХ-ын сонгуулийн тухай хуулийн 50 дугаар зүйлийн 50.3-д "Нам, эвсэл болон нэр дэвшигч сонгуулийн зардлын дансны дугаар, банкны нэрийг санал авах өдрөөс 20-оос доошгүй хоногийн өмнө төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллагад мэдэгдэж, бүртгүүлэх үүрэгтэй" гэж заасны дагуу дансны дугаар, банкны нэрийг аймаг, сумын ИТХ-ын нөхөн сонгуульд оролцсон нийт 26 нэр дэвшигч, 3 нам ирүүлэх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд 2 намаас нэр дэвшсэн 21, бие даан өрсөлдсөн 4, нийт 25 нэр дэвшигч сонгуулийн хандивын дансаа нээлгэж, дансны дугаараа ирүүлсэн бол ХҮН-аас нэр дэвшсэн 1 нэр дэвшигч болон сонгуульд оролцсон 3 нам сонгуулийн хандивын данс огт нээлгээгүй байна.

Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн ИТХ-ын сонгуулийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйлийн 56.3-д " Нам эвсэл нь санал авах өдрөөс хойш 45 хоногт, нэр дэвшигч санал авах өдрөөс хойш 30 хоногт багтаан зардлын тайландаа хувийн аудитын хуулийн этгээдээр дүгнэлт гаргуулан, төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллагад хүргүүлнэ" гэж заасан байдаг.

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд оролцсон 26 нэр дэвшигч зардлын тайланд хийсэн аудитын дүгнэлтээ хуулийн хугацаанд бүрэн ирүүлсэн байна.

Аймаг, нийслэл, сум дүүргийн ИТХ-ын сонгуулийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйлийн 56.5-д “Сонгуулийн зардлын данс байршуулсан банкны захирал, эсхүл салбарын эрхлэгч уг дансны бүх гүйлгээний хуулгыг гаргаж, санал авах өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын орон нутаг дахь салбар байгууллагад хүргүүлнэ” гэж заасны дагуу нэр дэвшсэн 26 нэр дэвшигчээс сонгуулийн зардлын данс нээлгэсэн 25 нэр дэвшигчийн дансны хуулгыг ХААН банк болон Төрийн банк бүрэн ирүүлсэн байна.

Аудитын хуулийн этгээдээр баталгаажуулж ирүүлсэн 26 нэр дэвшигчийн зардлын тайлангаас 15 нь орлого төвлөрүүлээгүй, зарлага тайлагнаагүй, “Х” тайлан бэлтгэсэн байна.

Нэр дэвшигчдийн сонгуулийн зардлын тайлангаарх нийт орлого 8,009.8 мянган төгрөгийн мөнгөн хандив байгаа бол мөнгөн бус хандив тайлагнагдаагүй байна. Үүнд:

Орлогын төрөл	Орлого /мянган төгрөг/				Нийт	
	Тоо	Мөнгөн	Тоо	Мөнгөн бус	Тоо	Дүн
Нэр дэвшигчийн өөрийн хөрөнгө	10	2,739.8			10	2,739.8
Иргэний хандив	20	5,270.3			20	5,270.3
Дүн	30	8,009.8			30	8,009.8

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд нэр дэвшигчдэд 3 иргэнээс 3,550.0 мянган төгрөгийн нэг сая ба түүнээс дээш төгрөгийн хандивыг өгсөн байна. /Дэлгэрэнгүйг хавсралт 1-д харуулав/

Нэр дэвшигчид сонгуулийн үйл ажиллагааны зардалд нийт 8,009.8 мянган төгрөг зарцуулснаас сонгуулийн зардалд 7,972.3 мянган төгрөг, бусад зардалд 37.5 мянган төгрөг зарцуулсан байна. Үүнд:

Зардлын ангилал		Мөнгөн дүн / мянган төгрөг/
Нийт зардлын дүн		8,009.8
2.1	Сонгуулийн зардлын дүн	7,972.3
2.1.1	Сонгуулийн сурталчилгааны материал хэвлүүлэх, сонгогчдод тараах	4,123.0
2.1.2	Нийтийн эзэмшлийн гудамж талбайд сонгуулийн сурталчилгааны зурагт самбар, дэлгэц байрлуулах	-
2.1.3	Намын далбааг гудамж талбайд байршуулах, таних тэмдэг, уриа ашиглах зардал	-
2.1.4	Сонгогчидтой уулзалт, хурал, цуглаан хийх зардал	-
2.1.5	Сонгууль эрхэлсэн байгууллагын үйл ажиллагааны зардал / Ухуулах байрны түрээс, ухуулагчийн цалин, тээвэр шатахуун, томилолт ... гэх мэт /	3,849.3
2.1.6	Сонгуулийн сурталчилгаанд радио, телевиз ашиглах зардал	-
2.1.7	Цахим орчин ашиглах зардал	-

	2.1.8	Өдөр тутмын болон бусад сонин сэтгүүлд материал нийтлүүлэх зардал	-
2.2	Бусад зардлын дүн / банкны гүйлгээний хураамж, сонгуулийн зардалд хамаарахгүй бусад зардал... гэх мэт /		37.5

8. Хуулиар хүлээн зөвшөөрөгдөөгүй хандив:

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нэр дэвшигчид нь хандив өгч буй иргэний нэр, иргэний бүртгэлийн дугаар болон хандивын эх үүсвэрийн талаарх мэдээлэл дутуу шалтгаанаар 13 иргэний 3,078.8 мянган төгрөгийн хуулиар зөвшөөрөөгүй хандивыг буцаасан байна.

9. Сонгуулийн зардлын тайланд хийсэн аудитын илрүүлэлт:

Аудитын хуулийн этгээд нь Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудиторын 2024 оны 10 дугаар сарын 01-ны өдрийн А/18 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралтаар баталсан “Аймаг, сумын ИТХ-ын сонгуульд оролцож байгаа нам, эвсэл, нэр дэвшигч сонгуулийн зардлын тайланг гаргах, зардлын тайланд аудит хийх, хянах, дүнг нийтэд мэдээлэх, танилцуулах журам”-ын дагуу аудит хийж баталгаажуулсныг Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газар дахин хянаж, баталгаажууллаа.

Нам, нэр дэвшигчдийн сонгуулийн зардлын тайлангийн аудитаар зөрчил илрээгүй болно.

10. Аудитын дүгнэлт:

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд оролцож, сонгуулийн зардлын тайлангаа ирүүлсэн 26 нэр дэвшигчийн тайланд 3 аудитын хуулийн этгээд дүгнэлт гаргасан байна. Үүнд:

№	Аудитын хуулийн этгээдийн нэр	Дүгнэлт гаргасан тоо	Дүн
		Нэр дэвшигч	
1	Мэдээлэл аудит ХХК Сэлэнгэ салбар	14	14
3	ЦЭСБ аудит ХХК	5	5
4	Пийк Ом аудит ХХК	7	7
Нийт		26	26

Дүгнэлт гаргасан аудитын хуулийн этгээдүүд нь нөхөн сонгуульд нэр дэвшсэн 26 нэр дэвшигчийн зардлын бүх тайланг үнэн зөв, иж бүрэн илэрхийлж, дүгнэлт гаргасан байна.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОРЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ
ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

АХЛАХ АУДИТОР

АУДИТОР

Б.БАТМӨНХ

Т.БОЛОР

Ж.БАЯСГАЛАН

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн ИТХ-ын 2025 оны нөхөн сонгуульд оролцсон нэр дэвшигчид нэг сая ба түүнээс дээш төгрөгийн хандив өгсөн иргэдийн жагсаалт

/мянган төгрөг/

№	Аймаг, сумын ИТХ	Намын харьяалал	Нэр дэвшигчийн нэр	Хандив өгсөн иргэний нэр	Хандивын дүн
1	Сүхбаатар	АН	Б.Пүрэвсүрэн	Б.Батбаяр	1,000,0
2	Сайхан	АН	Ж.Өлзийжаргал	Б.Мөнхтөр	1,550,0
3	Сайхан	МАН	Х.Угтахбаяр	Э.Отгонжаргал	1,000,0